

Η Υπάτη στην Επανάσταση του '21

[Αφιερώματα / 1821-2021: Ανάσταση του Γένους](#)

[Χριστίνα Χαχοπούλου, Φιλόλογος](#)

Στο πλαίσιο της συμπλήρωσης 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του '21, μιας εξέγερσης και ενός αγώνα που είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία του σύγχρονου Ελληνικού κράτους, έχουν προγραμματιστεί ανά την Ελλάδα διάφορες δράσεις και εκδηλώσεις με στόχο την ιστορική αυτογνωσία και εθνική μνήμη.

Στο κλίμα αυτών των επετειακών εκδηλώσεων κρίθηκε σκόπιμη και η παρουσίαση ενός άρθρου από το περιοδικό μας, που καταγράφει καταστάσεις και γεγονότα που διαδραματίστηκαν την περίοδο της τουρκοκρατίας, της εθνεγερσίας και των πρώτων μετεπαναστατικών χρόνων στην περιοχή μας. Το άρθρο αυτό είναι αποτέλεσμα συγκέντρωσης στοιχείων από δημοσιεύσεις καταξιωμένων επιστημόνων και ερευνητών, πολλές από τις οποίες βρίσκονται σε παλιότερα τεύχη, και στόχο έχει αυτά να αποτελέσουν αφορμή εθνικού αναστοχασμού, αφού το ιστορικό παρελθόν αποτελεί πηγή έμπνευσης για το μέλλον.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή επιχειρώντας μια σύντομη,

επιγραμματική θα λέγαμε, επισκόπηση της ιστορικής διαδρομής της πόλης μας ώστε να γίνει κατανοητός ο ηγετικός ρόλος της στην ευρύτερη περιοχή για σχεδόν δύο χιλιάδες χρόνια, αδιάλειπτα, μέχρι την οθωμανική κυριαρχία.

Η πόλη βρίσκεται σ' ένα ύψωμα στις βόρειες απότομες πλαγιές της Οίτης, το οποίο οριοθετείται από χαράδρες ανατολικά και δυτικά, έναν απότομο γκρεμό νότια και μια ήπια πλαγιά βόρεια, μπροστά στην οποία απλώνεται κοιλάδα που τη διαρρέει ένας «θεός», ο Σπερχειός ποταμός. Μια τέτοια οχυρή θέση ήταν φυσικό να αποτελέσει επιλογή για την εγκατάσταση των πρώτων πολιτικά και κοινωνικά οργανωμένων ανθρώπινων ομάδων που εμφανίστηκαν στην περιοχή.

Η ιστορία του πρώτου οικισμού χάνεται στα βάθη των αιώνων. Η γνώση μας όμως ξεκινά από τον 5^ο π.Χ αιώνα, όταν στην κοιλάδα εμφανίζεται και εγκαθίσταται ιδρύοντας πόλεις ένα περιπλανώμενο φύλο, γνωστό από τον Όμηρο λόγω της συμμετοχής του στην εκστρατεία εναντίον της Τροίας, οι Αινιάνες. Από το μυθιστόρημα «Αιθιοπικά» του Ηλιοδώρου πληροφορούμαστε: «Οί μὲν Αἰνιάνες, ἔφη, Θετταλικῆς ἔστι μοίρας τό εὐγενέστατον καί ἀκριβῶς Ἑλληνικόν ἀφ' Ἑλληνοσ τοῦ Δευκαλίωνος, μητρόπολιν δέ σεμνυνόμενον^[1] Ὑπάταν, ὡς μὲν αὐτοὶ βούλονται ἀπό τοῦ [τῶν ἄλλων] ὑπατεύειν καί ἄρχειν ὠνομασμένην.» Υπερηφανεύονται, λοιπόν, σύμφωνα με τα παραπάνω οι Αινιάνες για τη μητρόπολή τους, η οποία εποπτεύει λόγω της θέσης της αλλά και ἄρχει των Αινιανικῶν πόλεων. Η θέση της Υπάτας των Αινιάνων, ή της Υπάτης κατά τον ομιλούντα την αττική διάλεκτο Αριστοτέλη, δεν είναι άλλη από αυτή που περιγράψαμε παραπάνω. Το 278 π.Χ μετά την κατάληψή της από τους Αιτωλούς γίνεται μέλος της «Αιτωλικῆς Συμπολιτείας» ενώ το 227 π.Χ δέχεται επιδρομές από τους Γαλάτες. Από το 200- 168 π.Χ η πόλη αποτέλεσε μία από τις έδρες της «Αιτωλικῆς συμπολιτείας» και ενισχύθηκε η οχύρωσή της. Κατά τη ρωμαϊκή κατοχή, που ακολούθησε, η πόλη έχαιρε μιας ιδιαίτερης αίγλης σε ολόκληρη αυτοκρατορία λόγω της ενασχόλησης των γυναικῶν της με τη φαρμακεία. Με τον ερχομό της

νέας θρησκείας, εδώ κηρύσσεται για πρώτη φορά από όλη τη Θεσσαλία το Ευαγγέλιο και ιδρύεται η πρώτη επισκοπή από την άγιο Ηρωδίωνα, ο οποίος φτάνει στην πόλη λόγω της ύπαρξης ισχυρής εβραϊκής κοινότητας. Κατά τη βυζαντινή περίοδο συνεχίστηκε η ένδοξη ιστορία των αρχαίων Αινιάνων και σε ορισμένα σημεία αυτή ξεπεράστηκε σύμφωνα με το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει ο καθηγητής κ. Γόνης στο πόνημά του με τίτλο «Η Βυζαντινή Υπάτη» («ΥΠΑΤΗ» τεύχος 17-19). Εδώ να αναφέρουμε ότι επί Ιουστινιανού ενισχύθηκαν σημαντικά τα τείχη της πόλης, ενώ από τα μέσα του 9^{ου} αιώνα η πόλη αναφέρεται ως «Νέαι Πάτραι». Στα τέλη του 13^{ου} αιώνα καθίσταται πρωτεύουσα ενός κρατιδίου, που περιλάμβανε περιοχές της Στερεάς και ολόκληρη τη Θεσσαλία, γνωστού ως «δεσποτάτου της Μεγαλοβλαχίας».

Στις αρχές του επόμενου αιώνα Καταλανοί μισθοφόροι, που ακολουθούσαν τους Φράγκους, επαναστατούν εναντίον τους, συγκρούονται και μετά από νικηφόρα σφοδρή μάχη επικρατούν και ιδρύουν το Δουκάτο Αθηνών και Νέων Πατρών. Η Υπάτη ισχυροποιείται με νέα έργα στο κάστρο της και συνεχίζει να παίζει σημαντικό διοικητικό ρόλο στην περιοχή για εβδομήντα περίπου χρόνια, μέχρι το 1387 περίπου, οπότε πέφτει στα χέρια των Φλωρεντίνων. Σύμφωνα με την παράδοση τότε περίπου ιδρύθηκε το Μοναστήρι του Αγάθωνος, το οποίο διοικητικά υπαγόταν στη Μητρόπολη των Νέων Πατρών (Υπάτης) και έμελλε να διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο στη θρησκευτική, κοινωνική, μορφωτική, πολιτιστική αλλά και την οικονομική ζωή της πόλης και όλης της περιοχής.

Εκείνα τα χρόνια όμως τουρκικά φύλα λυμαίνονταν τα εδάφη της ήδη αδύναμης βυζαντινής αυτοκρατορίας προκαλώντας διάφορες συγκρούσεις. Σε μία από αυτές, στο Κοσσυφοπέδιο, μεταξύ Σέρβων και Τούρκων σκοτώθηκαν ο αρχηγός των Σέρβων Λάζαρος και ο σουλτάνος Μουράτ Β΄. Τον Μουράτ Β΄ διαδέχθηκε ο Βαγιαζήτ Α΄, ο οποίος εκστράτευσε εναντίον της Ελλάδας και αφού κατέλαβε τη Θεσσαλία γίνεται κύριος και της περιοχής της Υπάτης το 1393.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

[1] Σεμνυνόμενον: αυτό που υπερηφανεύεται

Πρώτη δημοσίευση: έντυπο περιοδικό «Υπάτη», τευχ. 56, Ιανουάριος 2021, σσ.3-31.

<https://bit.ly/3bpnoTG>